

**LIETUVOS BANKO
PRIEŽIŪROS TARNYBOS
FINANSINIŲ PASLAUGŲ IR RINKŲ PRIEŽIŪROS DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL P. R. IR AB „LIETUVOS DRAUDIMAS“ GINČO NAGRINĖJIMO**

2019 m. sausio 16 d. Nr. 242-29

Vilnius

Lietuvos bankas gavo P. R. (toliau – pareiškėjas) kreipimąsi, kuriuo pareiškėjas prašė išnagrinėti tarp jo ir AB „Lietuvos draudimas“ (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

2018 m. kovo 3 d. pareiškėjas ir draudikas sudarė Būsto draudimo sutartį (toliau – draudimo sutartis), kurią patvirtina Būsto draudimo liudijimas, TIA Nr. *duomenys neskelbtini*, serija LD Nr. *duomenys neskelbtini*, (toliau – draudimo liudijimas). Draudimo sutartimi apsaugos variantu „Maksimalus“ buvo apdraustas namas, esantis adresu: *duomenys neskelbtini*, jame esantis namų turtas ir kieme esantys stacionarūs statiniai. Draudimo sutarties neatskiriama dalis yra Būsto draudimo taisyklės Nr. 067 (galioja nuo 2016 m. birželio 1d.) (toliau – Taisyklės).

2018 m. rugpjūčio 20 d. pareiškėjas draudiką informavo apie įvykį: dėl įmonės AB Klaipėdos jūrų krovinių kompanija (toliau – KLASCO) teritorijoje vykdomų krovos darbų namo vidus ir visi jame esantys daiktai pasidengė juodu nešvarumų sluoksniu.

2018 m. rugpjūčio 23 d. į pareiškėjo namus atvyko draudiko ekspertas ir, apžiūrėjęs įvykio vietą, surašė Turto sunaikinimo, sugadinimo aktą (toliau – apžiūros aktas). Jame užfiksavo, kad dėl oro užterštumo apdulkėjo pastato patalpos, daiktai ir užuolaidos. Tą pačią dieną po apžiūros buvo priimtas sprendimas Nr. *duomenys neskelbtini* pripažinti įvykį nedraudžiamuoju, motyvuojant tuo, kad „oro užterštumas galimai padidėjęs visame Klaipėdos mieste“. Draudikas nurodė, kad oro užterštumas padidėjo dėl natūralių reiškinių, t. y. įmonių vykdomos teisėtos ir įprastos veiklos. Jokia katastrofa, nelaimingas atsitikimas ir kiti staiga ir netikėtai įvykę įvykiai nelėmė taršos padidėjimo. Draudikas nurodė, kad, remiantis Taisyklių A dalies IV skyriaus 4 punkto nuostatomis, draudimo išmoka nemokama, jeigu apdraustas turtas buvo sunaikintas, sugadintas arba prarastas dėl (nedraudžiamieji įvykiai) „4.1. neišvengiamų natūralių procesų (korozijos, puvimo, pelėsio, kondensato, natūralaus nusidėvėjimo ir pan.), išskyrus tuos atvejus, kai dėl jų įvyko draudimo sutartyje įvardytas draudžiamasis įvykis ir buvo sunaikintas (sugadintas) kitas turtas (nuostoliai atlyginami tik kitam apdraustam turtui)“. Taip pat draudikas nurodė, kad įvykis atitinka ir Taisyklių A dalies IV skyriaus 1.12 papunktyje numatytą nedraudžiamąjį įvykį: neatlyginama žala, kuri „nedaro įtakos pastatų, namų turto veikimui ir naudojimui (pvz., paviršiaus subraižymas)“.

Pareiškėjas nesutikdamas su tokiu draudiko sprendimu pateikė pretenziją, kurioje nurodė, kad laiko nepagrįstais draudiko teiginius, kad „oro užterštumas *galimai* padidėjęs visame Klaipėdos mieste“. Pareiškėjas nurodė, kad užterštumas yra padidėjęs ne visame mieste, o būtent teritorijoje, esančioje šalia įmonės KLASCO teritorijos, kurioje vykdomi krovos darbai. Taip pat pareiškėjas nurodė nesutinkantis, kad oro užterštumas vykdamas krovos darbus yra natūralus reiškinys. Pasak pareiškėjo, audra, kruša ir kitos stichijos taip pat yra natūralūs reiškiniai, tačiau draudimo sutartys šiuos reiškinius apima.

Pretenzijoje pareiškėjas taip pat nurodė nesuprantantis draudiko teiginių, kad pareiškėjo

turtui buvo padaryta žala, kuri nedaro įtakos pastatų, namų turto veikimui ir naudojimui. Pareiškėjas nurodė, kad dėl įvykio bute esantis turtas prarado visas savo funkcines savybes, nes prie jokio daikto neišsitepus prisiliesti nebuvo įmanoma. Pareiškėjas taip pat pažymėjo, kad informacija apie užterštumą dėl vykdomų krovos darbų rugpjūčio mėnesį buvo plačiai aprašyta spaudoje kaip precedento neturintis įvykis. Atsižvelgdamas į šias aplinkybes pareiškėjas prašė pakartotinai apsvarstyti sprendimą ir atlyginti pareiškėjo patirtas valymo išlaidas.

Draudikas atsakydamas į pretenziją pakartojė 2018 m. rugpjūčio 23 d. sprendime nurodytus argumentus ir papildomai nurodė, kad, remiantis Taisyklių A dalies IV skyriaus 1 punktu, draudimo apsauga apdraustam turtui apima šio turto sugadinimo, sunaikinimo ar praradimo įvykius, kurie yra sukeliama staiga ir netikėtai. Draudikas nurodė, kad įvykis, apie kurį buvo pranešta 2018 m. rugpjūčio 20 d., neturi netikėtumo požymio, nes oro užterštumas jau kurį laiką buvo pastebimas Klaipėdos mieste. Draudikas pažymėjo, kad KLASCO jau ne vienus metus atlieka krovos darbus Klaipėdos uoste, todėl oro taršos padidėjimas mieste visuomet yra tikėtinas. Draudikas pridėjo nuorodą į straipsnį internete, kuriame aprašyta, kad oro tarša dėl minėtų krovos darbų jau buvo padidėjusi 2017 m. Draudikas taip pat nurodė, kad Nacionalinis visuomenės sveikatos centras prie Sveikatos apsaugos ministerijos (toliau – NVASC) viešai informavo Klaipėdos miesto gyventojus, kaip reikėtų elgtis padidėjusio oro užterštumo kietosiomis dalelėmis atvejais, ir paaiškino, kad, jeigu būtų laikęsis šių instrukcijų, pareiškėjas galėjo išvengti žalos.

2018 m. spalio 4 d. draudikas pateikė papildomą atsakymą į pretenziją: informavo, kad 2018 m. rugsėjo 24 d. gavo NVSC raštą dėl informacijos pateikimo, kuriame nurodyta, kad NVSC Klaipėdos departamentas skundų iš gyventojų, gyvenančių H. Manto g., Klaipėdoje, nebuvo gavęs, todėl oro mėginiai jų gyvenamosiose patalpose nebuvo imami.

Papildomai draudikas nurodė, kad 2018 m. rugsėjo 28 d. gavo Aplinkos apsaugos agentūros raštą, kuriame nurodyta, kad Klaipėdoje ne vieną kartą buvo viršijama leistina kietųjų dalelių K10 vidutinė paros norma tiek 2017 m., tiek 2018 m., tai, draudiko teigimu, pagrindžia teiginį, kad žala atsirado ne dėl staiga ir netikėtai įvykusio įvykio.

Pareiškėjas nesutiko su draudiko teiginiais, todėl kreipėsi į Lietuvos banką pakartodamas pretenzijoje nurodytus argumentus ir prašė rekomenduoti draudikui atlyginti pareiškėjo patirtas išlaidas dėl patalpų ir tekstilės gaminių valymo.

Atsiliepime į pareiškėjo kreipimąsi draudikas pažymėjo, kad įvykis įvyko ne staiga ir netikėtai, todėl neatitinka įvykio pripažinimo draudžiamuoju sąlygų, be to, įvykis atitinka dviejų nedraudžiamųjų įvykių sąlygas, t. y. šis įvykis iš esmės yra nuspėjamas natūralus procesas (Taisyklių A dalies IV skyriaus 4.1 papunktis) ir dėl įvykio turtas nebuvo sugadintas, o dulkės jo veikimui ir naudojimui nedaro įtakos (Taisyklių A dalies IV skyriaus 1.12 papunktis). Atsižvelgdamas į tai, draudikas prašė pareiškėjo reikalavimą atmesti kaip nepagrįstą.

K o n s t a t u o j a m a :

Vadovaujantis Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių, patvirtintų Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23, 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą, kurio pagrindu priimamas sprendimas.

Atsižvelgiant į ginčo šalių paaiškinimus ir pateiktus įrodymus, darytina išvada, kad šalių ginčas kilo dėl pareiškėjo reikalavimo 2018 m. rugpjūčio 20 d. įvykį pripažinti draudžiamuoju ir atlyginti jo patirtas išlaidas dėl įvykio padarinių šalinimo.

Vertinant pareiškėjo draudiko atžvilgiu keliamo reikalavimo pagrįstumą, visų pirma atkreiptinas dėmesys į tai, kad, vadovaujantis Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 6.987 straipsniu, draudimo sutartimi draudikas įsipareigoja už sutartyje nustatytą draudimo įmoką sumokėti draudėjui arba trečiajam asmeniui, kurio naudai sudaryta sutartis, įstatyme ar draudimo sutartyje nustatytą draudimo išmoką, apskaičiuotą įstatyme ar draudimo sutartyje

nustatyta tvarka, jeigu įvyksta įstatyme ar draudimo sutartyje nustatytas draudžiamasis įvykis. Tai reiškia, kad draudimo sutartimi teikiama draudimo apsauga nėra absoliuti, tačiau, jeigu įvyksta sutartyje nustatytas draudžiamasis įvykis, draudikui kyla prievolė mokėti draudimo išmoką. Todėl sprendžiant, ar draudikas pagrįstai atsisakė pareiškėjui mokėti draudimo išmoką, atlyginančią pareiškėjo patirtus nuostolius, būtina patikrinti, ar draudiko spendimas atitinka tarp šalių sudarytos draudimo sutarties nuostatas ir draudimo teisiniams santykiams taikytinus teisės aktų reikalavimus.

Šalių sudaryta draudimo sutartis buvo sudaryta pagal Taisyklių, kurios yra neatskiriama draudimo sutarties dalis, nuostatas. Ši sutartis, kaip turto draudimo sutartis, yra savanoriška, todėl draudikas tokio pobūdžio sutartyse gali savo nuožiūra pasiūlyti sąlygas, susijusias su teikiama draudimo apsauga. Kita vertus, nors sutarties šalys, vadovaudamosi CK 6.156 straipsnyje įtvirtintu sutarties laisvės principu, savarankiškai gali nusistatyti draudimo apsaugos ribas, tačiau draudikas, turėdamas įstatymo suteiktą teisę parengti draudimo rūšies taisykles, privalo užtikrinti ir sutarties sąlygų teisinį apibrėžtumą, jų suderinamumą, jo pateiktos sąvokos turi būti kiek įmanoma aiškiau atskleistos, konkretizuotos (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2008 m. sausio 25 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-45/2008), kad sudarančiam draudimo sutartį draudėjui nekiltų abejonių dėl sutartimi teikiamos draudimo apsaugos apimties.

Viena iš privalomųjų draudimo sutarties sąlygų yra draudimo rizika. Tai pagrindinė draudimo sutarties sąlyga, kuri išreiškia draudimo sutarties esmę – apsaugoti draudėjo (naudos gavėjo) interesus, prisiimant draudimo sutartyje sulygto draudžiamąjį įvykio atsiradimo tikimybę. Taigi, draudimo rizika yra pavojaus, neigiamų padarinių atsiradimo tikimybė, o draudžiamasis įvykis yra tiesioginis draudimo rizikos materializavimosi padarinys, suponuojantis pareigą išmokėti draudimo išmoką (CK 6.987 straipsnis).

Dėl įvykio atitikties Taisyklių A dalies IV skyriaus 1 punkte nustatytai sąlygai

Vertinant draudiko nurodytas aplinkybes, kuriomis jis remiasi kaip vienu iš savo sprendimo įvykį pripažinti nedraudžiamuoju pagrindų, pažymėtina, kad draudikas iš esmės teigia, kad įvykis nepriskirtinas prie draudžiamųjų įvykių, nes 2018 m. rugpjūčio 20 d. įvykis, draudiko teigimu, nebuvo staigus ir netikėtas.

Pažymėtina, kad ginčo šalys sudarydamos draudimo sutartį pakankamai aiškiai susitarė dėl namų turtui teikiamos draudimo apsaugos – draudimo išmoka bus mokama tais atvejais, kai įvykis atitiks Taisyklėse nurodytus draudžiamųjų įvykių apibrėžimus ir neatitiks nedraudžiamųjų. Taisyklių A dalies IV skyriaus 1 punkte yra nurodyta, kad „Draudimo apsauga apdraustam turtui apima šio turto sugadinimo, sunaikinimo ar praradimo įvykius, kurie staiga ir netikėtai sukeliama arba įvyksta dėl Taisyklių A dalies IV skyriuje išvardytų, jeigu jos numatytos draudimo sutartyje, rizikų.“ Draudimo liudijimo duomenys patvirtina, kad liudijime nurodyti pastatai ir namų turtas yra apdrausti „Maksimaliu“ draudimo variantu, kuris apima visų rizikų draudimą.

Draudikas nurodo, kad įvykis neatitinka draudžiamąjį įvykio apibrėžties, nes KLASCO jau ne vienus metus atlieka krovos darbus Klaipėdos uoste, todėl taršos padidėjimas mieste atliekant konkrečius krovos darbus yra įprastas reiškinys ir ne kartą buvo užfiksuotas teritorijoje, kuri yra greta Klaipėdos uosto.

Siekdamas pagrįsti, kad kietųjų dalelių koncentracijos ore padidėjimas yra gana dažnas ir kasdieniame gyvenime sutinkamas reiškinys, draudikas iš esmės remiasi Aplinkos apsaugos agentūros 2018 m. rugsėjo 28 d. rašte Nr. *duomenys neskelbtini* (toliau – Raštas) nurodytais duomenimis. Rašte nurodyta, kad, „pagal Valstybinio aplinkos monitoringo programą, aplinkos oro kokybės tyrimai Klaipėdoje vykdomi dviejose automatizuotose oro kokybės tyrimų stotyse, esančiose Klaipėdos mieste Šilutės plento ir Bangų g.“ Rašte nurodyta, kad minėtose stotyse „nepertraukiamai matuojamos koncentracijos teršalų (tarp jų ir kietųjų dalelių KD10) kurių vertinimą reglamentuoja Lietuvos ir Europos Sąjungos teisės aktai“. Prie Rašto pridėtos lentelės, kuriose yra nurodyti atvejai, kai 2017 m. ir 2018 m. Klaipėdos oro kokybės tyrimų stotyse kietųjų dalelių KD10 vidutinė paros koncentracija viršijo nustatytą normą. Iš pateiktų duomenų matyti, kad, Klaipėdos Šilutės plento stoties duomenimis, 2017 m. vidutinė paros koncentracija buvo

viršyta 30 kartų, o Klaipėdos Bangų g. stoties duomenimis, buvo viršyta 3 kartus. 2018 m. vidutinė paros koncentracija, Klaipėdos Šilutės plento stoties duomenimis, buvo viršyta 44 kartus, o Klaipėdos Bangų g. stoties duomenimis, buvo viršyta 10 kartų. Taip pat pažymėtina, kad Šilutės plente esanti oro kokybės tyrimų stotis nuo KLASCO teritorijos yra nutolusi maždaug 6 km, o Bangų g. esanti tyrimų stotis nuo KLASCO teritorijos yra nutolusi maždaug 2 km.

Vertinant pateiktus duomenis pažymėtina, kad draudikas, norėdamas pagrįsti savo poziciją, kad dėl KLASCO vykdomų krovos darbų padidėjusi oro tarša yra įprastas reiškinys, remiasi tik informacija apie Šilutės plente ir Bangų g., Klaipėdoje, buvusį kietųjų dalelių pasiskirstymą ore. Kaip pagrįstai nurodo pareiškėjas, nei jam priklausančiose patalpose, nei KLASCO vykdomų darbų teritorijoje kietųjų dalelių koncentracijos matavimai nebuvo atliekami. Atkreiptinas dėmesys ir į tai, kad Šilutės plente esanti tyrimų stotis, kuri, kaip minėta, nuo KLASCO teritorijos yra nutolusi maždaug 6 km, užfiksavo akivaizdžiai daugiau vidutinės teršalų koncentracijos ore viršijimo atvejų nei arčiau KLASCO teritorijos (Bangų g.) esanti tyrimų stotis, o tai kelia abejonių, ar iš tiesų oro tyrimų stočių užfiksuoti teršalų normos viršijimo atvejai yra susiję su KLASCO vykdoma veikla.

Atkreiptinas dėmesys, kad 2018 m. rugpjūčio mėn. minėtose stotyse nebuvo užfiksuota atvejų, kai buvo viršyta vidutinė kietųjų dalelių KD10 paros koncentracijos norma, nors po 2018 m. rugpjūčio 23 d. atliktos apžiūros surašytame apžiūros akte draudiko ekspertas užfiksavo, kad pareiškėjo turtas „pasidengė nešvarumais būtent dėl aplinkos taršos“. Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad Rašte nurodyti duomenys apie dažnus kietųjų dalelių KD10 vidutinės paros koncentracijos nustatytos ribinės vertės viršijimo atvejus Klaipėdos mieste negali pagrįsti 2018 m. rugpjūčio 20 d. teritorijoje, kurioje buvo atliekami KLASCO krovos darbai ir kurioje yra pareiškėjo turtas, buvusios kietųjų dalelių koncentracijos.

Abejonių dėl draudiko teiginių, kad oro taršos padidėjimas dėl KLASCO veiklos yra nuolatinis reiškinys, kelia ir pareiškėjo teiginiai apie 2018 m. rugpjūčio mėn. spaudoje pasirodžiusius straipsnius¹, kuriuose kalbama apie būtent dėl KLASCO veiklos kilusias oro taršos problemas. Straipsniuose taip pat pateiktas bendrovės generalinio direktoriaus Vytauto Kauno komentaras: „Įmonė naftos koksą ir geležies rūdą krauna jau maždaug ketverius metus ir aštrios problemos nebūta. Įtampą sukėlė oro sąlygos – *krovinyms dėl karščių itin išdžiūvo, o vėjas ėmė pustyti kokso dulkes.*“ Minėti duomenys leidžia nesutikti su draudiko teiginiais, kad tokio pobūdžio oro užterštumas yra įprasta būseną ir jokie netikėtai įvykę įvykiai nelėmė taršos padidėjimo.

Šiame kontekste pažymėtina, kad Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 2016 m. rugsėjo 29 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. e3K-3-397-248/2016 nurodė, jog apeliacinės instancijos teismas sąvoką „staigiai ir netikėtai“ sutartyje pagrįstai aiškino kaip kiekvienam draudžiamajam įvykiui būtiną netikėtumo požymį, pažymėdamas, kad įvykis, kuris neturi netikėtumo požymio, draudėjui žinant, kad jis sutarties įsigaliojimo momentu jau yra įvykęs ar sudarius sutartį neišvengiamai įvyks, negali būti pripažįstamas draudžiamuoju, nes, nesant draudimo rizikos, tai prieštarautų draudimo sutarties esmei. Atsižvelgiant į tai ir įvertinus aplinkybę, kad nebuvo tirtas būtent pareiškėjo namo teritorijoje esantis užterštumas kietosiomis dalelėmis ir kad draudikas neįrodė, kad pareiškėjas sudarydamas draudimo sutartį žinojo, kad įvykis jau yra įvykęs arba neišvengiamai įvyks, darytina išvada, kad draudiko teiginiai, kad oro užterštumo, dėl kurio pareiškėjo turtui buvo padaryta žala, nelėmė joks staiga ir netikėtai įvykęs įvykis, negali būti laikomi pagrįstais.

Dėl įvykio atitikties Taisyklių A dalies IV skyriaus 4.1 papunktyje numatytam nedraudžiamajam įvykiui

¹ <https://www.15min.lt/verslas/naujiena/bendroves/pajuodusi-klaipeda-klasco-vadovai-sako-kad-gulasi-ir-keliasi-su-sia-problema-663-1016298>
<https://www.15min.lt/pasaulis-kiseneje/naujiena/per-lietuva/klaipedieciai-susirupine-del-oro-tarsos-642-1012386>

Svarbu pažymėti, kad pareiga mokėti draudimo išmoką draudikui kyla tik tada, kai įvykio aplinkybės atitinka draudimo sutartyje nurodytus draudžiamąjį įvykio požymius, o įvykiai neatitinka nedraudžiamųjų įvykių apibrėžimo. Draudikas savo sprendimą 2018 m. rugpjūčio 20 d. įvykį pripažinti nedraudžiamuoju, be kita ko, grindžia tuo, kad įvykis atitinka Taisyklių A dalies IV skyriaus 4.1 papunktyje nurodyto nedraudžiamąjį įvykio sąlygas.

Taisyklių A dalies IV skyriaus 4.1 papunktyje yra numatyta, kad draudimo išmoka nemokama, jeigu apdraustas turtas buvo sunaikintas, sugadintas arba prarastas dėl „neišvengiamų natūralių procesų (korozijos, puvimo, pelėsio, kondensato, natūralaus nusidėvėjimo ir pan.), išskyrus tuos atvejus, kai dėl jų įvyko draudimo sutartyje įvardytas draudžiamasis įvykis ir buvo sunaikintas (sugadintas) kitas turtas (nuostoliai atlyginami tik kitam apdraustam turtui).“ Iš nuostatos formuluotės ir pateiktų pavydžių matyti, kad ši nuostata taikoma tais atvejais, kai daiktas yra sugadinamas arba sunaikinamas dėl natūralių procesų, tai yra procesų, kurie vyksta be žmogaus įsikišimo.

Draudikas Lietuvos bankui pateiktame atsiliepime iš esmės sutiko, kad nešvarumų pareiškėjo patalpose atsirado dėl KLASCO įmonės aktyvios veiklos, todėl nėra aišku (ir draudikas nepaaiškino), kaip Taisyklių A dalies IV skyriaus 4.1 papunktyje nustatytos sąlygos yra susijusios su ginčo atveju nustatytomis aplinkybėmis, pareiškėjo patirta žala ir draudiko sprendimu nemokėti draudimo išmokos. Nesant tokių duomenų Lietuvos bankas neturi pagrindo daryti išvadą, kad Taisyklių A dalies IV skyriaus 4.1 papunkčio nuostatos sudaro pagrindą nemokėti draudimo išmokos.

Dėl įvykio atitikties Taisyklių A IV 1.12 papunktyje nurodytam nedraudžiamajam įvykiui

Draudikas sprendimą nemokėti draudimo išmokos, atlyginančios pareiškėjo dėl 2018 m. rugpjūčio 20 d. įvykio patirtas išlaidas, taip pat grindžia Taisyklių A IV dalies 1.12 papunktyje „Visų rizikų draudimas“ nustatyta sąlyga, kad draudimo išmoka nėra mokama dėl „žalos, kuri nedaro įtakos pastatų, namų turto veikimui ir naudojimui (pvz., paviršiaus subraižymas)“.

Vertinant šį draudiko nurodytą pagrindą kaip vieną iš pagrindų atsisakyti mokėti draudimo išmoką, pažymėtina, kad pareiškėjas draudimo sutartį sudarė pasirinkdamas maksimalų pastatų draudimo variantą, pagal kurį teikiama „Visų rizikų draudimo“ apsauga. Taisyklių A IV dalies 1.12 papunktyje nurodyta, kad, pasirinkus visų rizikų draudimą, apdrausto turto draudimo apsauga apima bet kokius šio turto sugadinimo, sunaikinimo ar praradimo įvykius, staiga ir netikėtai įvykusius draudimo apsaugos galiojimo metu, išskyrus įvykius, nurodytus draudimo Taisyklių A dalies IV skyriaus dalies 1.1–1.12 papunkčiuose ir 4 punkte. Taigi, pareiškėjas yra pasirinkęs plačiausią draudiko jam pasiūlytą draudimo apsaugą ir už šią paslaugą moka draudikui šalių sutartą mokesčių (draudimo įmoką), todėl ypač svarbu, kad draudimo taisyklėse nurodyti nedraudžiamieji įvykiai (t. y. atvejai, kai pareiškėjui neteikiama draudimo apsauga ir nemokama draudimo išmoka) būtų kiek įmanoma aiškiai atskleisti ir konkretizuoti. Draudiko parengtos draudimo taisyklės, su kuriomis pareiškėjas sutiko prisijungimo būdu sudarydamas draudimo sutartį, ir jose nurodyti nedraudžiamieji įvykiai negali būti aiškinami per plačiai, nes tokiu atveju būtų nepagrįstai susiaurinama pareiškėjui pagal maksimalų pastatų draudimo variantą teikiama draudimo apsauga.

Pareiškėjas Lietuvos bankui pateikė paaiškinimus, kuriuose nurodė, kad dėl atsiradusių nešvarumų apdraustose patalpose esantis turtas iki išvalant buvo praradęs visas savo funkcines savybes. Pareiškėjas pažymėjo, kad „prie jokio daikto net prisiliesti buvo neįmanoma, jau nekalbant apie realų daikto panaudojimą pagal tikslinę paskirtį“, ir tuo remdamasis teigė, kad dėl įvykio patirta žala turėjo didelę įtaką turto naudojimui. Draudikas savo ruožtu teigė, jog suodžių susikaupimas ant turto veikia tik turto estetinę būklę, bet ne daikto veikimą ir naudojimą.

Pažymėtina, kad draudikas neneigia, kad pareiškėjo patalpose esantis turtas buvo padengtas suodžių (tą patvirtina turto sunaikinimo, sugadinimo aktas ir pareiškėjo pateikta vaizdo medžiaga), tačiau nurodo, kad toks atvejis atitinka Taisyklių A dalies IV skyriaus 1.12 papunktyje nustatytą nedraudžiamąjį įvykį. Vertinant minėtus draudiko argumentus (tai, kad turtas buvo padengtas suodžių, nedaro įtakos turto naudojimui), atkreiptinas dėmesys į tai, kad

draudikas nenuginčio pareiškėjo argumentų, kad prie turto neišsitepus nebuvo galima net prisiliesti, ir nepaaiškino, kodėl tai neveikia turto naudojimo. Todėl darytina išvada, kad, draudikui neįrodžius, kad pareiškėjas savo turtu galėjo nekliudomai naudotis ir be valymo paslaugų, laikytina, kad pareiškėjo turtas buvo sugadintas, o tai neatitinka Taisyklių A IV dalies 1.12 papunktyje nustatytos sąlygos įvykį pripažinti nedraudžiamuoju.

Apibendrinant Lietuvos banko nustatytas aplinkybes dėl draudiko sprendimo nemokėti draudimo išmokos pagrįstumo, darytina išvada, kad draudikas sprendimą įvykį pripažinti nedraudžiamuoju priėmė neištyręs įvykio aplinkybių, nesurinkęs įrodymų, neginčijamai patvirtinančių žalos atsiradimo priežastis (nesikreipė į KLASCO, kad išsiaiškintų užterštumo priežastis ir kiek dar iki įvykstant įvykiui buvo tokių atvejų), ir nepatikrinęs visos draudikui prieinamos informacijos (netikrino užterštumo lygio pareiškėjo patalpose ir KLASCO vykdomų darbų teritorijoje), galinčios turėti įtakos vertinant įvykio aplinkybes ir priimant sprendimą dėl draudimo išmokos mokėjimo. Atkreiptinas dėmesys, kad draudimo teisiniuose santykiuose draudėjas pripažįstamas silpnesne sutarties šalimi, todėl draudėjo teisės ir interesai turi būti ginami prioritetiškai. Atsižvelgiant į tai, kad draudikas nesurinko neginčijamų įrodymų, galinčių patvirtinti sprendimą nemokėti draudimo išmokos, taip pat įvertinus aplinkybę, kad draudikas, atsisakydamas mokėti draudimo išmoką, rėmėsi prieštariniais paaiškinimais apie pareiškėjo patalpose atsiradusius nešvarumus bei jų kilmę ir Aplinkos apsaugos agentūros pateiktais duomenimis, kurie negali pagrįsti įvykio vietoje buvusio oro užterštumo lygio bei to priežasčių, ir, remiantis Draudimo įstatymo 98 straipsnio 7 dalyje įtvirtinta įrodinėjimo naštos draudikui paskirstymo taisykle, darytina išvada, kad draudiko sprendimas įvykį pripažinti nedraudžiamuoju negali būti laikomas pagrįstu. Todėl, remiantis Lietuvos banko nustatytomis aplinkybėmis, darytina išvada, kad draudikui kyla pareiga įvykį pripažinti draudžiamuoju ir išmokėti dėl 2018 m. rugpjūčio 20 d. įvykio pareiškėjo patirtus nuostolius atlyginančią draudimo išmoką.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.1 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

1. Tenkinti pareiškėjo P. R. reikalavimą ir rekomenduoti AB „Lietuvos draudimas“ 2018 m. rugpjūčio 20 d. įvykį pripažinti draudžiamuoju ir išmokėti pareiškėjo patirtus nuostolius atlyginančią draudimo išmoką.

2. Įpareigoti draudiką per mėnesį nuo šio sprendimo priėmimo dienos raštu informuoti Lietuvos banką apie šio sprendimo rezoliucinės dalies 1 punkte nurodytos rekomendacijos įgyvendinimą (neįgyvendinimą). Draudikui neįvykdžius minėtos rekomendacijos, apie tai bus paskelbta Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl ginčo sprendimo kreiptis į teismą arba kitą ginčų nagrinėjimo instituciją įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu.

Direktorius

Mindaugas Šalčius